

ODLUKA O NEPRIHVATLJIVOSTI

Datum usvajanja: 10. april 2013. god.

Slučaj br. 2012-06

Z

Protiv

EULEX-a

Komisija za razmatranje ljudskih prava je na zasedanju 08. i 10. aprila 2013. godine sa sledećim prisutnim članovima:

G-đa Magda MIERZEWSKA, predsedavajući član
G-din Guénaél METTRAUX, član
G-đica Katja DOMINIK, član

Uz asistenciju
G-din John J. RYAN, viši pravni službenik
G-đica Joanna MARSZALIK, pravni službenik
G-din Florian RAZESBERGER, pravni službenik

Uzevši u obzir gore pomenute žalbe, predstavljene u skladu sa Zajedničkom akcijom Saveta 2008/124/CFSP koja datira od 04. februara 2008. god., EULEX-ovim Konceptom odgovornosti koji datira od 29. oktobra 2009. god. o osnivanju Komisije za razmatranje ljudskih prava i Pravilnika o radu Komisije prema poslednjim izmenama od 15. januara 2013. godine,

Nakon većanja, donosi sledeću odluku:

I. POSTUPAK PRED KOMISIJOM

1. Žalba je registrovana 30. maja 2012. godine.
2. Dana 20. novembra 2012. godine Komisija je zatražila od podnosioca žalbe da dostavi naknadne informacije.

3. Komisija je 21. novembra 2012. godine odlučila pošalje jedno obaveštenje o žalbi Šefu Misije (u tekstu: ŠM) EULEX-a na Kosovu, pozivajući ga tom prilikom da podnese pismena zapažanja o žalbi.
4. Zapažanja ŠM-a su primljena 20. decembra 2012. godine. Ona su nakon toga prosleđena podnosiocu žalbe radi njegovih komentara.
5. Na dan 01. januar 2013. godine, Komisija je primila dokumente od strane novog pravnog zastupnika podnosioca žalbe, koji je tom prilikom potvrdio svoje punomoćje i podneo naknadne informacije.
6. Dana 07. februara 2013. godine, podnosilac žalbe je podneo svoja naknadna zapažanja koja su poslata ŠM-u informisanja radi.
7. Komisija je ispunila zahtev podnosioca žalbe da se njegovo ime ne otkriva. Tako da će se u tekstu spominjati kao žalilac Z.

II. ČINJENICE

8. Činjenice koje su predstavljene u slučaju od strane žalioca Z se mogu ukratko opisati kao što sledi:
9. Dana 13. januara 2012. godine, nakon prijave tužioca EULEX-a da se podnosilac žalbe stavi u pritvor, pretpretresni sudija Okružnog Suda u Prištini naložio je da se Z stavi u pritvor na 30 dana. Z se žalio protiv ove odluke. Dana 17. januara 2012. godine, Veće sastavljeno od trojice sudija u Okružnom Sudu u Prištini odbacilo je njegovu žalbu.
10. Dana 06. februara 2012. godine, pretpretresni sudija Okružnog Suda u Prištini odbacio je molbu koja je podneta u ime Z-a a u svrhu utvrđivanja zakonitosti sudskog pritvora istog.
11. Dana 10. februara 2012. godine, nakon zahteva tužioca EULEX-a da se produži trajanje pritvora, Veće sastavljeno od trojice sudija naložilo je da se Z-ov pritvor produži do 12. aprila 2012. godine. Z se žalio na tu odluku. Dana 22. februara 2012. godine, njegova žalba je odbačena od strane Vrhovnog Suda.
12. Dana 11. aprila 2012. godine, nakon zahteva tužioca EULEX-a da se produži trajanje pritvora, pretpretresni sudija naložio je da se Z-ov pritvor produži do 12. maja 2012. godine. Z se žalio na tu odluku. Dana 15. aprila 2012. godine, njegova žalba je odbačena od strane tročlanog veća sudija Okružnog Suda u Prištini.
13. Dana 07. maja 2012. godine, tužilac EULEX-a je ponovo zatražio od tročlanog veća sudija Okružnog Suda u Prištini da produži pritvor za još dva meseca.

14. Dana 11. maja 2012. godine, tročlano veće sudija u Okružnom Sudu u Prištini je produžilo pritvor Z-u sve do 12. jula 2012. godine.
15. U dopuni ove odluke, koja datira od 14. maja 2012. godine, Okružni Sud u Prištini konstatovao je da bilo koje buduće žalbe od strane tužioca za produžetak pritvora podnosioca žalbe trebaju da budu podržane detaljnom hronologijom koja ukazuje na sledeće: i) koji su postupci preduzeti i ispunjeni u istrazi od kako je poslednja odluka za pritvor doneta; ii) koje su istražne mere i postupci preostali da se preduzmu ili ispune; i iii) jedno objašnjenje zašto su ti postupci ostali nerešeni.
16. Dana 18. maja Vrhovni Sud Kosova je odbio žalbu Z-a protiv odluke tročlanog veća sudija koja je doneta 11. maja 2012. godine.
17. Dana 04. jula 2012. godine, tužilac EULEX-a je podigao optužnicu protiv podnosioca žalbe i ostalih.
18. Dana 09. jula 2012. godine, tročlano veće sudija u Okružnom Sudu u Prištini produžilo je pritvor za period od još dva meseca do 12. septembra 2012. godine. Dana 18. jula 2012. godine, Vrhovni Sud Kosova odbacio je žalbu koju je Z podneo vezano za produžetak pritvora.
19. Dana 10. septembra 2012. godine, tročlano veće sudija Okružnog Suda u Prištini produžilo je pritvor za još dva meseca do 12. novembra 2012. godine.
20. Dana 08. oktobra 2012. godine sudija Okružnog Suda u Prištini je potvrdio optužnicu od 04. jula 2012. godine.
21. Dana 08. novembra 2012. godine, predsedavajući sudija Okružnog Suda u Prištini produžio je pritvor do 12. januara 2013. godine. Z se nije žalio protiv ove odluke, ali je 12. Decembra 2012. godine podneo zahtev za momentalni prekid njegovog pritvora. Dana 27. decembra predsedavajući sudija Okružnog Suda u Prištini je odbio taj zahtev.
22. Dana 07. februara 2012. godine, predstavnik podnosioca žalbe obavestio je Komisiju da je Z oslobođen zatvorskog pritvora i stavljen je u kućni pritvor.

III. ŽALBE

23. Podnosilac žalbe navodi kršenja Evropske Konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (EKLJP). Tačnije, on tvrdi da niti on a ni njegov pravobranilac nisu imali pristupa dokumentima iz predmeta tako da *“nisu bili u mogućnosti da efektivno ospore potrebu za hapšenjem”*.

24. Podnosilac žalbe tvrdi da su zahtevi tužioca za njegovo zadržavanje u pritvor i sudske odluke kojima je produžavan njegov pritvor bazirani na nedovoljnim dokazima. On osporava verodostojnost dostavljenih argumenata u zahtevu tužioca za produženje njegovog pritvora.
25. Podnosilac žalbe se poziva na član 5. stavka 3. Evropske Konvencije za zaštitu ljudskih prava (EKLJP). On tvrdi da je Evropski Sud za Ljudska Prava (u tekstu: Sud) više puta utvrdio kršenje prava vezano za: suđenje u razumnom roku ili oslobađanje do suđenja usled dugih perioda neaktivnosti u rukovanju slučajem pre suđenja, kašnjenjima izazvanim od strane eksperata, usled nedostatka osoblja, neadekvatne prakse rada vlasti i zbog poteškoća koje proističu iz potrebe da se zaštiti identitet zaštićenog svedoka. On tvrdi da se tužilaštvo baziralo na nekim od ovih razloga u njihovim zahtevima za produžetak njegovog zadržavanja u pritvor. Prema tome on tvrdi da je njegovo pravo na pravično saslušanje unutar razumnog vremenskog roka ili pravo da bude na slobodi do suđenja prekršeno.
26. Podnosilac žalbe se poziva na član 10. i član 11. stav. 1. Univerzalne deklaracije za ljudska prava; na član 5. stav. 1c, 2, 3 i 4, Član 6. stav. 1, 2, 3a, 3b i 3d, EKLJP; na član 9. stav. 2. do 4. Međunarodne povelje o građanskim i političkim pravima; i član 6. stav. 1. i 2. Povelje Ujedinjenih Nacija protiv mučenja i drugih okrutnih, nečovečnih ili ponižavajućih postupanja.

IV. ZAKON

Prihvatljivost

27. Pre razmatranja žalbe o njenoj osnovanosti, Komisija treba da odluči da li da prihvati žalbu, uzevši u obzir kriterijume prihvatljivosti koji su određeni pravilom 29. iz Pravilnika o radu.
28. Komisija može da ispita žalbe koje se odnose na kršenja ljudskih prava od strane EULEX-a na Kosovu tokom sprovođenja svog izvršnog mandata kao što je i definisano pravilom 25, stavka 1. u njihovom Pravilniku o radu.
29. Prema spomenutom pravilu, a na osnovu koncepta odgovornosti u OPLAN-u EULEX-a na Kosovu, Komisija ne može da razmatra sudske postupke koji se vrše pred kosovskim sudovima.

Pravna nadležnost Komisije

30. ŠM tvrdi da okolnosti predstavljenog slučaja spadaju unutar izvršnog mandata EULEX-a.
31. Komisija nema nadležnosti bilo nad administrativnim ili pravosudnim aspektima rada kosovskih sudova. Činjenica da sudije iz EULEX-a

sede na klupi Okružnog Suda u Prištini i/ili Vrhovnog Suda Kosova ne znači da utiču na karakter suda kao deo kosovskog pravosuđa (vidi između ostalog, *Halili protiv EULEX-a*, 2012-08, od 15. januara 2013. god, u stav. 21.; *Pajaziti protiv EULEX-a*, 2012-05, od 04. oktobra 2012. god. u stav. 9-10; *Dobruna protiv EULEX-a*, 2012-03, od 04. oktobra 2012. god. u stav. 12; *Zeka protiv EULEX-a*, 2012-02, od 04. oktobra 2012. god. u stav. 21).

32. Sa druge strane, Komisija je već utvrdila da su postupci tužilaca EULEX-a ili policije preduzeti unutar konteksta krivične istrage deo izvršnog mandata EULEX-a na Kosovu tako da spadaju unutar sfere mandata Komisije (vidi, na primer, *W protiv EULEX-a*, 2011-07, od 05. oktobra 2012. god. u stav. 21; *Hoxha protiv EULEX-a*, 2011-18, od 23. novembra 2011. god. u stav. 22; *S.M. protiv EULEX-a*, 2011-11, od 23. novembra 2011. god. u stav. 15).
33. Komisija je takođe utvrdila da se postupci ili propusti od strane tužilaca tokom faze istrage krivičnog postupka ne mogu uzeti u obzir kao da su urađeni u skladu sa "sudskim postupcima (vidi *Thaqi protiv EULEX-a*, 2010-02, od 14. septembra 2011. god. stav. 64). U tom pogledu, Komisija tvrdi da "*postupci i propusti tužilaca EULEX-a [...] pre podizanja optužnice mogu da spadaju unutar sfere izvršnog mandata EULEX-a*" (vidi *Thaqi protiv EULEX-a*, 2010-02, od 14. septembra 2011. god. stav. 93).
34. Komisija je već utvrdila da ima nadležnost da ispita postupke i odluke urađene i donete od strane tužilaca EULEX-a u smislu krivičnih istraga. Pored toga, ne može se isključiti činjenica da bi u određenim okolnostima nadležnost Komisije obuhvatila i odluke i postupke organa gonjenja u krivičnim istragama čak i kada su bile predmet naknadnog sudskog razmatranja. Komisija je mišljenja da bi imala nadležnost da ispita i one postupke i odluke gde predmetno pitanje postupaka i odluka pod jednim takvim sličnim razmatranjem dodiruju pitanja ljudskih prava kao što su, na primer, pravo na ličnu slobodu i bezbednost u smislu člana 5. EKLJP-a. Komisija bi jedino intervenisala ukoliko i gde navodi o kršenju ljudskih prava koji se pripisuju jednom tužiocu nisu u potpunosti rešeni od strane nadležnih pravosudnih organa.
35. Komisija će ispitati ovaj slučaj uzevši u obzir i ova razmatranja.
36. Osvrnuvši se na okolnosti ovog slučaja, Komisija konstatuje da podnosilac žalbe, u suštini, osporava odluke donete od strane sudova u pogledu na izricanje njegovog pritvora i produžavanja pritvora kao i kompatibilnost ovih naloga u pogledu na standarde za ljudska prava, tačnije u onoj meri u kojoj garantuju optuženima u krivičnom postupku pravo na ličnu slobodu i bezbednost. Pored toga, podnosilac žalbe tvrdi da u postupku vezanom za izricanje i produžetak njegovog pritvora njegov pravobranilac nije imao pristupa dokumentima u predmetnom dosijeu tako da "*nije bio u mogućnosti da efektivno ospori potrebu za držanje u pritvor*".

Član 5. stav. 4. EKLJP – pristup dokumentima u postupku vezanom za hapšenje pre suđenja.

37. ŠM tvrdi da je postupak u kojem podnosilac žalbe traži da ospori zakonitost svog pritvora u skladu sa članom 5. st. 4 Konvencije.
38. ŠM tvrdi da, iz iskustva rada ESLJP-a, tužilaštvo nije imalo za obavezu da otkrije svaki dokument koji su posedovali. Jedino je moglo da se ima pristup dokumentima koji su suštinske važnosti kako bi se efektivno osporila zakonitost pritvora.
39. ŠM tvrdi da su u ovom slučaju informacije koje su pružene odbrani bile više nego dovoljne kako bi im obezbedile adekvatnu mogućnost da pruže komentare na argumente tužilaštva.
40. ŠM je dalje izjavio da je podnosilac žalbe imao potpuni pristup predmetnim dokumentima od kraja jula 2012. godine, nakon podizanja optužnice u Sudu. ŠM je dalje naveo da niti je optuženi kao ni njegov pravobranilac nisu otkrili koji su to dokumenti od suštinskog značaja za njih kako bi osporili zakonitost svog pritvora. U suštini, ŠM tvrdi da nikada nije podnet nikakav zahtev za pregled dokumenata za razmatranje pri tužilaštvu.
41. U odgovoru je podnosilac žalbe naveo da tužilaštvo nije uspeo da obezbedi pristup dokumentima u spisima predmeta, naročito na početku istrage. On je dao jedan primer preliminarnog saslušanja od 19. novembra 2012. godine, kada predsedavajući sudija nije mogao da nađe izjave svih svedoka koje je tužilaštvo predložilo u spisima dokumenta, na šta je tužilac odgovorio da je on uklonio dve izjave, ponovo ih je preuzeo i "usvojio sve što se rekli".
42. Dalje je podnosilac žalbe naveo da je odbrana pripremila listu dokaza koji su bili od suštinske važnosti za efektivno osporavanje njegovog pritvora. Međutim, Komisiji nije naknadno dostavljen taj spisak.
43. Komisija konstatuje da podnosilac žalbe nije naglasio ko je, prema njegovom mišljenju, bio odgovoran za nedovoljan pristup predmetnim spisima, tužilaštvo ili Sud. Prema svom mišljenju, Komisija bi imala nadležnosti da ispita ovu žalbu jedino ukoliko se ispostavi da su organi gonjenja odgovorni za bilo koji navodni nedostatak (vidi stavke 31 - 32 gore) ili da je podnosilac žalbe izneo ovu žalbu izričito pred sudovima koji nisu uspeali da odgovore na istu (vidi stavku 34 gore).
44. Međutim, usled odsustva bilo kog nagoveštaja dokaza koji su, prema mišljenju podnosioca žalbe, od suštinske važnosti za efektivno osporavanje potrebe za zadržavanjem u pritvor, i, što je još važnije, imajući u vidu činjenicu da podnosilac žalbe nije pokazao da je on pokrenuo ovo pitanje u svojim žalbama, izričito ili u suštini, dajući sudovima mogućnost da se njime bave, Komisija je mišljenja da nema nadležnost da ispituje ovaj deo žalbe.

Član 5. stavka 1. i 5. stavka 3. EKLJP – Zakonitost i dužina pritvora

45. ŠM tvrdi da su relevantne odluke u skladu sa standardima zakonitosti u smislu člana 5. EKLJP-a. Tvrdi se da je potreba za pritvorom bila razmatrana od strane sudova u redovnim intervalima i u svakoj prilici rađena je procena da li okolnosti nastavljaju da opravdavaju lišavanje slobode.
46. ŠM je dalje naveo da zadržavanje podnosioca žalbe u pritvor nije bazirano samo na osnovanoj sumnji da je počinio navedena krivična dela, ali i zbog rizika od bekstva i, što je najvažnije, eventualnog ometanja istrage. Detalji i mišljenja data od strane Okružnog Suda u Prištini i Vrhovnog Suda Kosova pokazuju posebnu marljivost kosovskih vlasti u vođenju postupka, kao što se traži od strane ESLJP-a (ESLJP, *Kudla protiv Poljske*, GC odluka od 26. oktobra 2000. godine u stavci 11.).
47. Pored toga ŠM tvrdi da imajući u vidu složenost ovog slučaja finansijskog kriminala, "tužilac [je] reagovao brzo, i optužnica je podignuta u roku od šest meseci pritvora".
48. U svom odgovoru Z tvrdi da odluke sudova o produžavanju njegovog pritvora nisu bile bazirane na relevantnim i dovoljnim osnovama i da organi vlasti nisu pokazali posebnu revnost u sprovođenju istrage.
49. Komisija konstatuje da je, kao što je i prikazano u stavci 9. do 22. gore, podnosilac žalbe proveo više od godinu dana u pritvoru, pre nego što je stavljen u kućni pritvor. Tokom tog perioda, nalog za pritvor je produžavan šest puta.
50. Komisija konstatuje da su sve odluke o pritvoru podnosioca žalbe, kako one za izricanje tako i naknadne o produžavanju pritvora, donete od strane pravosudnih organa. Na ove odluke se podnosilac žalbe žalio i nakon toga su njegove žalbe ispitivane od strane apelacionih sudova. Sudovima je data mogućnost da ispitaju podneske podnosioca žalbe kojima je osporavao zakonitost naloga za njegovo držanje u pritvor i naknadne odluke za produžavanje pritvora u daljim periodima.
51. Zbog toga, uzevši u obzir činjenicu da je pritvor podnosioca žalbe naložen od strane suda i da je naknadno zakonitost istog razmotrena, nakon žalbi podnosioca žalbe, takođe od strane sudova, Komisija nema nadležnosti da ispita žalbu u pogledu na način na koji je okružni sud u Prištini i/ili Vrhovni Sud Kosova ispitao zakonitost istih (vidi stavku 31. gore).
52. Kao ishod toga pitanja izneta u ovoj žalbi Komisija prema tome neće razmatrati, kao što je formulisano u pravilu 25. Iz Pravidnika o radu i u OPLAN-u EULEX-a na Kosovu.

IZ TIH RAZLOGA, KOMISIJA, JEDNOGLASNO,

Nalazi da žalba spava van pravne nadležnosti Komisije unutar značenja člana 29. (d) iz pravilnika o radu, i

PROGLAŠAVA ŽALBU NEPRIHVATLJIVOM.

U ime Komisije,

John J. RYAN
Viši pravni službenik

Magda MIERZEWSKA
Predsedavajući član